

LA PROTECCIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL I NATURAL DES DELS MUNICIPIS

F. Xavier Menéndez i Pablo

Arqueòleg i museòleg.

Tècnic de patrimoni cultural de la Diputació de Barcelona

Maig 2018

Sumari

1.- Introducció

2.- Marc legal.

- **Legislació sectorial CE / EAC**
- **Legislació Local**
- **Legislació Urbanística**

3.- Els inventaris

4.- Les Figures de protecció del patrimoni cultural (leg. Sectorial)

- **BCIN**
- **EPA**
- **BCIL**
- **Patrimoni festiu**

5.- Les Figures de protecció del patrimoni natural (leg. Sectorial)

- **Espais naturals de protecció especial**
- **Arbres singulars**
- **Camins ramaders classificats**

6.- Catàlegs de protecció Planejament urbanístic

- **Catàlegs béns a protegir**
- **Catàlegs de masies, cases rurals i altres construccions en sol no urbanitzable**

MARC LEGAL SECTORIAL

Constitució Espanyola. 1978

- Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español (BOE 296 de 11.12.1985) (LPHE)
- Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad (BOE núm. 29 de 14/12/2007)

Estatut d'Autonomia de Catalunya. 2006

- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català (DOGC 1807 d'11.10.1993) (LPCC)
- Llei 12/1985, de 13 de juny, d'Espais Naturals (DOGC núm. 556 de 28.6.1985)

LEGISLACIÓ LOCAL

Municipis
Consells Comarcals
Diputacions (Províncies)

Estatat

**Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases de Règim Local
(B.O.E. num. 80 de 3.4.1985)**

Catalana

**Decret legislatiu 2/2003 de 28 d'abril, pel que s'aprova el text refós de
la llei municipal i de règim local de Catalunya.**

(Text refós a partir de la llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim
Local de Catalunya, més les seves nombroses reformes posteriors)

LEGISLACIÓ LOCAL

Competències obligatòries

PC: Només biblioteques, en municipis de més de 5.000 habitants.

PN: Incendis, en municipis de més de 20.000 habitants, i protecció del medi ambient en municipis de més de 50.000 habitants

Competències generals o pròpies (per tant opcionals i no obligatòries),

PC: En matèria de patrimoni històric-artístic

PN. En matèria de Protecció del medi ambient.

La llei catalana (també permet als municipis exercir **activitats complementàries** de les pròpies d'altres administracions (CC.AA.) en diverses matèries, entre elles:

PC: arxius i museus, sense cap referència específica al patrimoni immoble

PN: la protecció del medi

La legislació local permet la **delegació de competències** de les CC.AA. als municipis

LEGISLACIÓ URBANÍSTICA

DECRET LEGISLATIU

**1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova
el Text refós de la Llei d'urbanisme.**

(DOGC núm. 5686 de 5.8.2010)

**Llei 3/2012, del 22 de febrer, de modificació del text refós
de la Llei d'urbanisme aprovat pel Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost,
(DOGC núm. 6077 de 29.2.2012)**

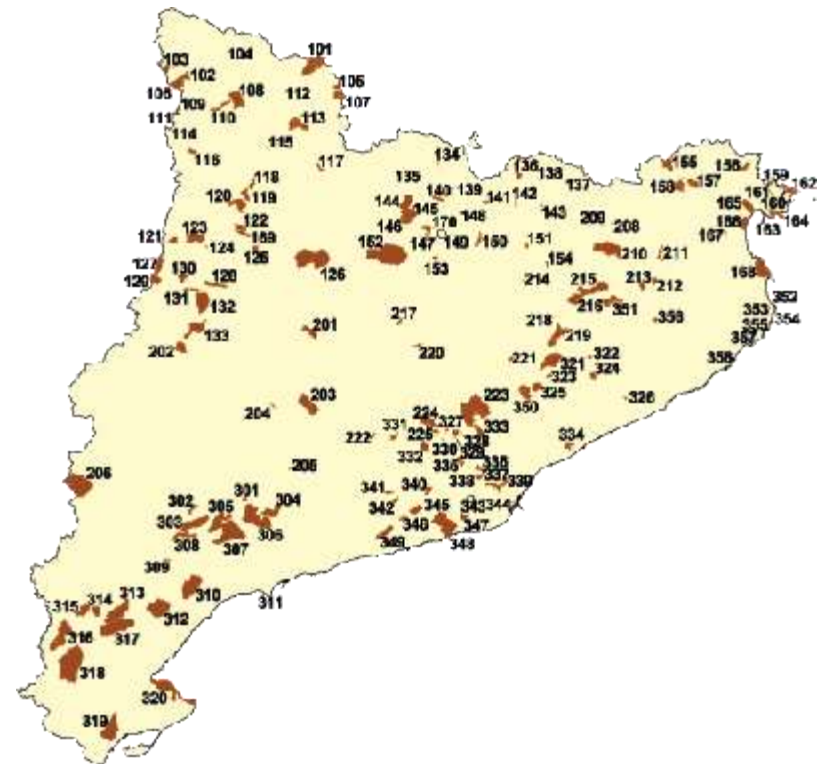
Inventaris del Patrimoni Natural Català

Departament de Territori i Sostenibilitat

Inventari d'espais d'interès geològic de Catalunya

Servei de planificació i gestió de l'entorn natural.

Direcció General del Medi Natural

Inventari del Patrimoni Cultural Català

Departament de Cultura
Direcció General del Patrimoni Cultural

Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya (Cartes arqueològiques)

<http://invarque.cultura.gencat.cat/>

12.667 jaciments

Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya

<http://invarquit.cultura.gencat.cat/cerca>

29.798 edificis

Inventari del Patrimoni Cultural Català

Departament de Cultura

Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya (IPEC)

Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural.

Inventari del Patrimoni Industrial de Catalunya (IPIC)

Museu Nacional de la Ciència i Tècnica de Catalunya

Direcció General del Patrimoni Cultural

Inventari del patrimoni festiu de Catalunya

Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural.

Inventaris del patrimoni Cultural Immaterial

Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural.

**Diputació
Barcelona**

Oficina de Patrimoni Cultural

Àrea de Cultura, Educació i Esports

Mapes del Patrimoni Cultural

Mapes de Patrimoni Cultural Objectius

Recollida exhaustiva de tots els elements del patrimoni cultural i natural d'un municipi

per a:

- Conèixer el patrimoni existent
- Establir mesures per a la seva protecció i conservació
- Planificar la seva difusió i rendibilització social

Diputació
Barcelona

Què inclouen?

Patrimoni immoble

Edificis
Conjunts arquitectònics
Elements arquitectònics
Jaciments arqueològics
Obra civil

Patrimoni moble

Elements urbans
Objectes
Col·leccions

Patrimoni documental

Fons d'imatges
Fons documentals
Fons bibliogràfics

Patrimoni immaterial

Manifestacions festives
Tècniques artesanals
Tradició oral
Música i dansa
Costumari

Patrimoni natural

Zones d'interès natural
Espècimens botànics singulars

Metodologia

Documentació Prèvia

- Bibliografia,
- Bases de dades públiques, inventaris, arxius, museus...
- Informació de l'ajuntament

Treball de camp

- Informació oral, visita a tots els elements, situació en plànol, fotografies...
- Fitxes de camp

Treball de gabinet

- Elaboració base de dades (fitxes)
- Elaboració de la memòria. Valoració del patrimoni existent i recomanacions. Llistats

Diputació
Barcelona

Metodologia

Punt de partida:

⇒ tots els béns culturals protegits

Béns Culturals d'Interès Nacional (**BCIN**)

Béns Culturals d'interès Local (**BCIL**)

Espais de Protecció Arqueològica (**EPA**)

⇒ els **espais naturals protegits**

⇒ tots els béns culturals **inventariats** per la Generalitat

Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya

(Jaciments arqueològics i paleontològics = Cartes arqueològiques)

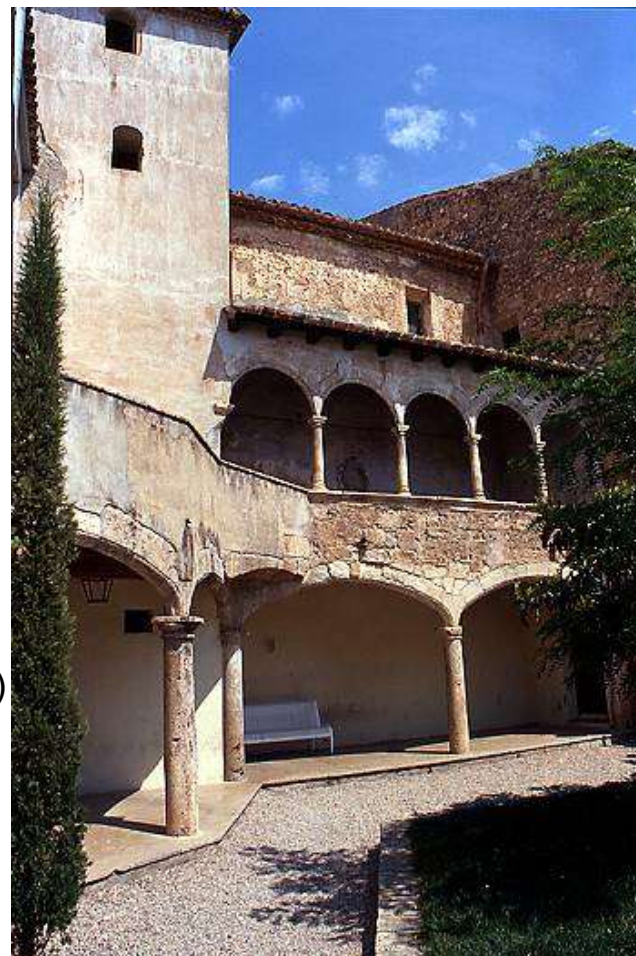
Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya

Inventari de Patrimoni Etnològic de Catalunya

Inventari de Patrimoni Industrial de Catalunya

⇒ els elements inclosos al

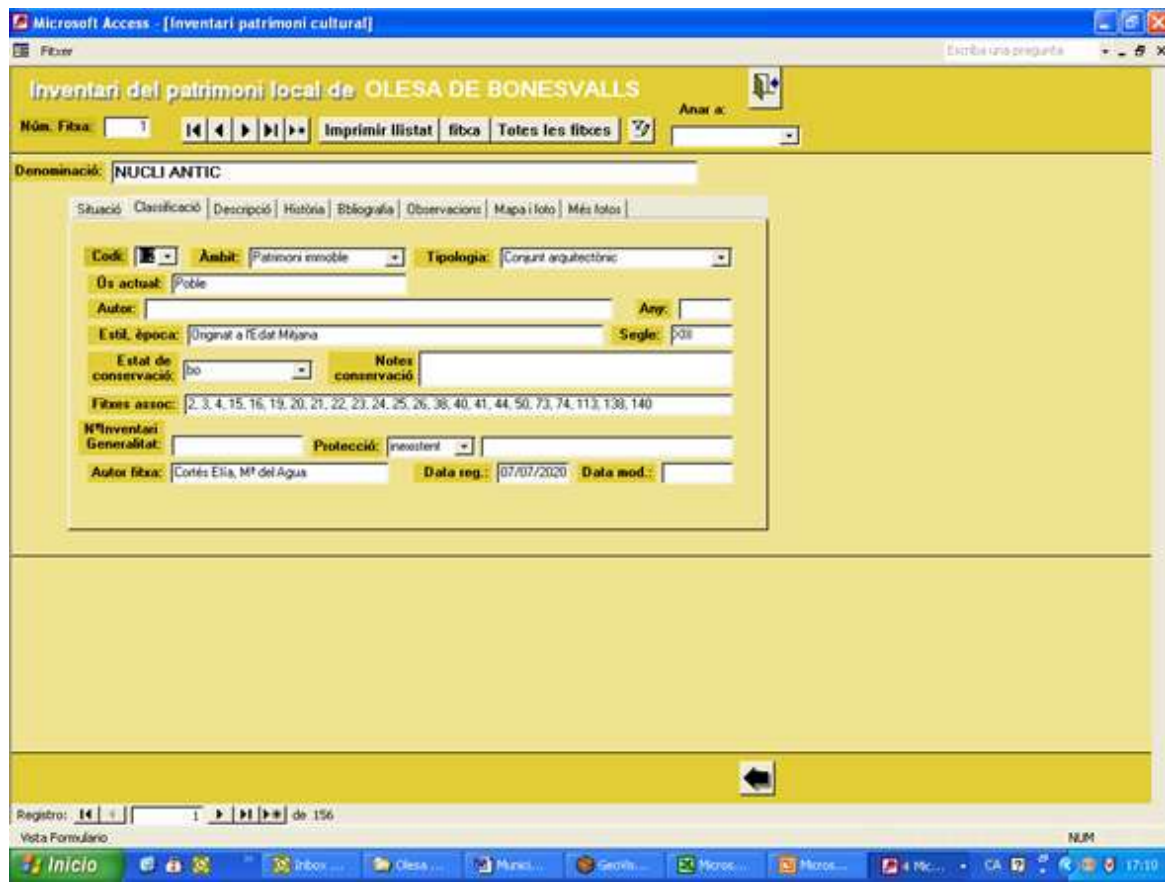
Catàleg urbanístic de Béns a protegir

Metodologia

Base de dades:

Les fitxes inclouen per a cada element:

Microsoft Access - [Inventari patrimoni cultural]

Inventari del patrimoni local de OLESA DE BONESVALLS

Núm. Fitxa: 1

Denominació: NUCLI ANTIC

Codi: 15 Àmbit: Patrimoni immoble Tipologia: Conjunt arquitectònic

Orígens actual: Poble

Autor: Any:

Estil, època: Ungrenat a l'Edat Mitjana Segle: XII

Estat de conservació: bo Notes conservació:

Fitxes assoc.: 2, 3, 4, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 38, 40, 41, 44, 50, 73, 74, 113, 138, 140

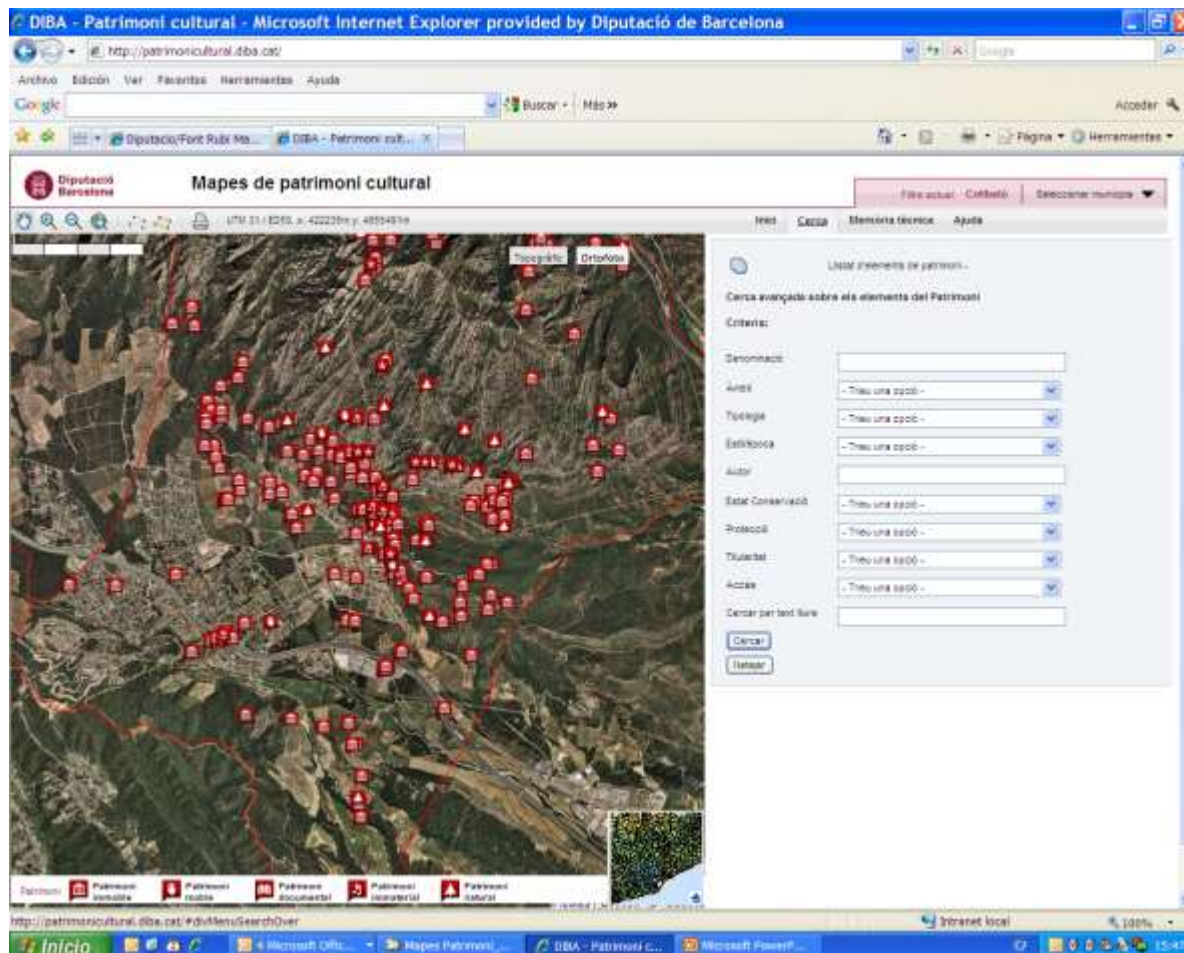
Nº Inventari: Generat: Protecció: inexistent

Autor fitxa: Cortés Elia, Mª del Águas Data reg.: 07/07/2020 Data mod.:

- ⇒ Situació
- ⇒ Classificació
- ⇒ Descripció
- ⇒ Història
- ⇒ Bibliografia
- ⇒ Observacions
- ⇒ Fotografies

Metodologia

Sistema d'informació geogràfica (SIG)

The screenshot displays a web browser window titled "DIBA - Patrimoni cultural - Microsoft Internet Explorer provided by Diputació de Barcelona". The address bar shows the URL "http://patrimonicultural.diba.cat/". The page content includes a search bar with the text "Diputació de Barcelona" and "Mapes de patrimoni cultural". Below the search bar, there is a map of a mountainous region with numerous red markers indicating heritage sites. To the right of the map, there is a search filter panel titled "Llistat d'elements de patrimoni - Cerca avançada sobre els elements del Patrimoni". This panel contains several dropdown menus for filtering by "Denominació", "Any", "Tipologia", "Estil/època", "Autor", "Estat Conservació", "Protecció", "Titularitat", and "Accés", each with a "- Trieu una opció -" selection. There are also input fields for "Criteri per tot fare" and buttons for "Cerca" and "Netejar". The bottom of the browser window shows the Windows taskbar with the "Inici" button and several open applications.

Mapes de Patrimoni Cultural realitzats

Versió pública / versió íntegra

On es pot consultar la versió pública:

- a la web general dels Mapes

<http://patrimonicultural.diba.cat/>

- a les webs dels ajuntaments corresponents

Diputació
Barcelona

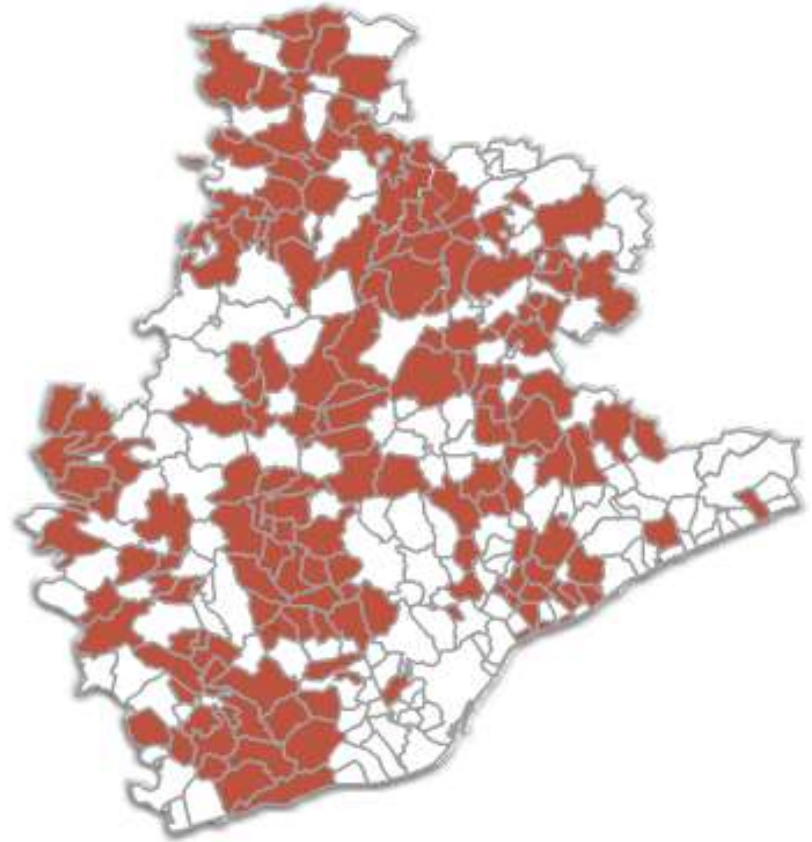
Mapes de Patrimoni Cultural realitzats

161 municipis de 311

N'hi una treintena més en
diferents processos de
sol·licitud i realització

Més de 36.000 fitxes

Maig 2018

Municipis amb Mapa de Patrimoni Cultural

LEGISLACIÓ SECTORIAL CATALANA

La Llei del Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993 de 30 de setembre)
(LPCC)

Classificació / Figures de Protecció

BCIN. Béns Culturals d'Interès Nacional	Immobles	Generalitat
	Mobles	
Bens catalogats	Immobles BCIL Béns Culturals d'Interès Local	Ajuntament
	Mobles	Generalitat
"Restants béns del PCC"		

Normes específiques de protecció del patrimoni arqueològic

EPA Espais de Protecció Arqueològica	Immobles	Generalitat
--	----------	-------------

LEGISLACIÓ SECTORIAL CATALANA

**La Llei del Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993 de 30 de setembre)
(LPCC)**

Els bens culturals d'Interès Nacional

BCIN Catalunya (Llei 9/1993) (Art. 7)	BIC Estat (Llei 16/1985) (Art. 14-15)
Monument històric	Monument històric
Conjunt històric	Conjunt històric
Jardí històric	Jardí històric
Lloc històric	Lloc històric
Zona arqueològica	Zona arqueològica
Zona d'Interès etnològic	
Zona paleontològica	

LEGISLACIÓ SECTORIAL CATALANA

La Llei del Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993 de 30 de setembre)

Normes específiques de protecció del patrimoni arqueològic" (Cap. IV del títol III, arts. 46 - 53).

Espais de Protecció Arqueològica (EPA)

(art. 49)

Són llocs en el que "es presumeix", per un conjunt d'evidències (materials o no), l'existència de restes arqueològiques o paleontològiques, i que no han estat declarades BCIN.

Únicament poden ser declarats per la Generalitat

LEGISLACIÓ SECTORIAL CATALANA

La Llei del Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993 de 30 de setembre)

Els bens culturals d'Interès Local (Art. 17)

1. La catalogació de béns immobles s'efectua mitjançant llur declaració com a béns culturals d'interès local.
2. La competència per a la declaració de béns culturals d'interès local correspon al ple de l'ajuntament, en els municipis de més de cinc mil habitants, i al ple del consell comarcal, en els municipis de fins a cinc mil habitants. La declaració s'ha de dur a terme amb la tramitació prèvia de l'expedient administratiu corresponent, en el qual ha de constar l'informe favorable d'un tècnic en patrimoni cultural.
3. L'acord de declaració d'un bé cultural d'interès local ha d'ésser comunicat al Departament de Cultura, perquè en faci la inscripció en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català.
4. La declaració d'un bé cultural d'interès local únicament es pot deixar sense efecte si se segueix el mateix mateix procediment prescrit per a la declaració i amb l'informe favorable previ del Departament de Cultura.
5. Tota catalogació de béns immobles ha de contenir els jaciments arqueològics del terme municipal que han estat declarats espais de protecció arqueològica.

LEGISLACIÓ SECTORIAL CATALANA

El patrimoni immaterial. El patrimoni festiu

Catàleg del patrimoni festiu de Catalunya

DECRET 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya. DOGC Núm. 4743 – 19.10.2006

Festes catalogades. Aquestes poden ser reconegudes amb 5 categories de protecció especial:

- a) Festa popular d'interès cultural.
- b) Festa tradicional d'interès nacional.
- c) Element festiu tradicional d'interès nacional
- d) Festa patrimonial d'interès nacional.
- e) Element festiu patrimonial d'interès nacional.

LEGISLACIÓ SECTORIAL CATALANA

El Patrimoni natural

Classificació / Figures de Protecció:

Espais naturals de protecció especial

Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad (BOE núm. 29 de 14/12/2007)

Llei 12/1985, de 13 de juny, d'Espais Naturals (DOGC núm. 556 de 28.6.1985)

a) Parques.

a) Parcs Nacionals

b) Reservas Naturales.

b) Paratges Naturals d'Interès Nacional;

c) Áreas Marinas Protegidas.

c) Reserves Naturals (poden ser de reserva integral o parcial)

d) Monumentos Naturales.

d) Parcs Naturals.

e) Paisajes Protegidos.

LEGISLACIÓ SECTORIAL CATALANA

El Patrimoni natural

Classificació / Figures de Protecció:

Espècimens botànics protegits. Arbres singulars

- Decret 214/1987, de 9 de juny, sobre declaració d'arbres monumentals a Catalunya;
- Decret 47/1988, d'11 de gener, sobre la declaració d'arbres d'interès comarcal i local de la Generalitat de Catalunya;
- 120/1989, de 17 d'abril, sobre declaració d'arbres monumentals, d'interès comarcal i d'interès local.

6 figures de protecció:

- arbres monumentals
- arbredes monumentals
- arbres d'interès comarcal
- arbredes d'interès comarcal
- arbres d'interès local
- arbredes d'interès local.

LEGISLACIÓ URBANÍSTICA

DECRET LEGISLATIU 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme.

(DOGC núm. 5686 de 5.8.2010)

Llei 3/2012, del 22 de febrer, de modificació del text refós de la Llei d'urbanisme aprovat pel Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, (DOGC núm. 6077 de 29.2.2012)

- **El catàleg de béns a protegir**
- **El catàleg de masies, cases rurals i altres construccions en sòl no urbanitzable**

LEGISLACIÓ URBANÍSTICA

El catàleg de béns a protegir

Article 59 Decret legislatiu 1/2010

Documentació dels plans d'ordenació urbanística municipal

1. Els plans d'ordenació urbanística municipal es formalitzen, mitjançant els documents següents:
 - a) La memòria descriptiva i justificativa del pla, amb els estudis complementaris que escaiguin.
 - b) Els plànols d'informació i d'ordenació urbanística del territori i, en el cas del sòl urbà consolidat, de traçat de les xarxes bàsiques d'abastament d'aigua, de subministrament de gas i d'energia elèctrica, de comunicacions, de telecomunicacions i de sanejament i les corresponents als altres serveis establerts pel pla.
 - c) Les normes urbanístiques.
 - d) **El catàleg de béns a protegir, d'acord amb l'article 71.**
- (....)

LEGISLACIÓ URBANÍSTICA

El catàleg de béns a protegir

Article 71 Decret legislatiu 1/2010

Catàlegs de béns protegits i ordenances municipals

1. Per aconseguir l'efectivitat de les mesures urbanístiques de protecció de **monuments, edificis, jardins, paisatges o béns culturals**, les administracions competents **han** d'incloure en un **catàleg** els béns que calgui protegir. Els catàlegs, juntament amb les normes específiques, i d'acord amb les categories establertes per la legislació sectorial aplicable, són part integrant de la documentació imperativa del pla urbanístic corresponent.

Llei del Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993 de 30 de setembre) (LPCC)

Disposicions addicionals

Primera

1 (...). Els béns immobles que en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei estiguin inclosos en catàlegs de patrimoni cultural incorporats en plans urbanístics passen a tenir, llevat que siguin béns culturals d'interès nacional, la consideració de **béns culturals d'interès local** i queden inclosos en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català.

LEGISLACIÓ URBANÍSTICA

El catàleg de masies, cases rurals i altres construccions en sòl no urbanitzable

Article 50 *Decret legislatiu 1/2010 modificat per la llei 3/2012,*

Reconstrucció o rehabilitació de determinades construccions en sòl no urbanitzable

2. El planejament urbanístic general o especial ha d'identificar en un **catàleg específic les construccions situades en sòl no urbanitzable susceptibles de reconstrucció o de rehabilitació** i justificar les raons que en determinen la preservació o, si s'escau, la recuperació d'acord amb el que estableix determinacions que, si escau, estableix el planejament urbanístic o sectorial per a la protecció i el millorament del paisatge.

3. La reconstrucció i la rehabilitació del patrimoni arquitectònic rural han de respectar el volum edificat preexistent i la composició volumètrica original prèviament determinats. Si no s'alteren les característiques originals de l'edificació, se'n pot admetre la divisió horitzontal, amb les limitacions que estableixi el planejament urbanístic

La protecció del patrimoni cultural immoble

Guia per a l'elaboració
dels catàlegs municipals
de béns protegits

Col·lecció_Documents de Treball

Sèrie_Recursos Culturals

10

Sistematització
del planejament
urbanístic

2

Directrius de
contingut per
al catàleg de
masies i cases
rurals

Gener 2009

Sistematització del Planejament Urbanístic

DIRECTRIUS
DE CONTINGUT
PER ALS
CATÀLEGS DE BÉNS
PROTEGITS I
PLANS ESPECIALS
DE PROTECCIÓ

Diputació
Barcelona

Servei del Patrimoni Arquitectònic Local

Àrea de Territori i Sostenibilitat

Recurs Tècnic en Protecció del patrimoni arquitectònic

Redacció Catàlegs de Patrimoni històric, arquitectònic i ambiental

Ajuntament d'Arenys de Munt

**PLA ESPECIAL URBANÍSTIC DE PROTECCIÓ I CATÀLEG DEL PATRIMONI HISTÒRIC,
ARQUITECTÒNIC I AMBIENTAL DEL MUNICIPI D'ARENYS DE MUNT**
Volum I/IV: Memòria i Normativa

Equip Redactor:

JAIUME SERRA MALLA, arquitecte
ISABEL LLEONART BOTIA, biòloga
FRANCESC FORN SALVÀ, historidor

DOCUMENT PER APROVACIÓ INICIAL
Setembre 2016

Direcció:
RAQUEL LACUESTA CONTRERAS

Coordinació:
IMMA VILAMALA ALIGUER

Arquitecte:
JAVIER FIERRO MACIA

Col·laboració:
JORDI GRABAU FIGOLS
LUCIA FERNANDEZ ARIAS

SPAL

Gestió: SPAL, juliol 2014

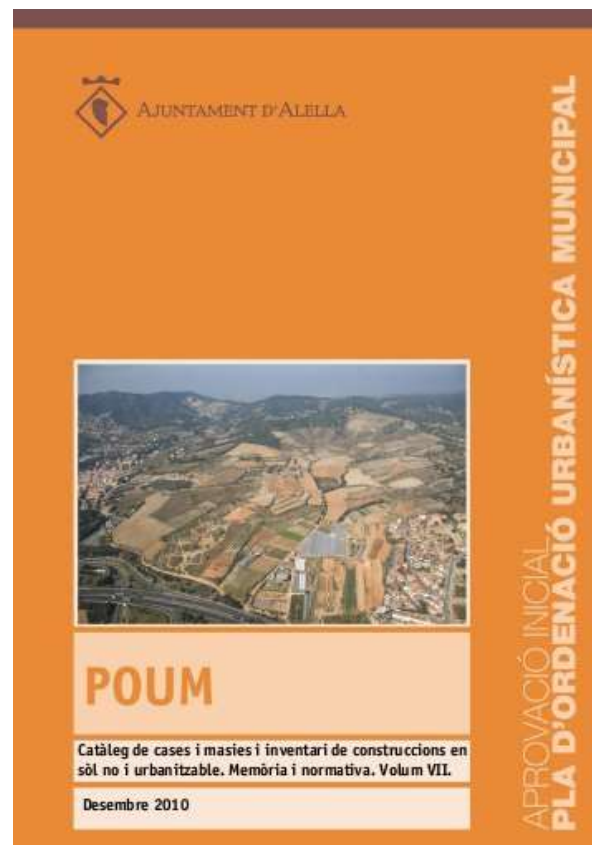
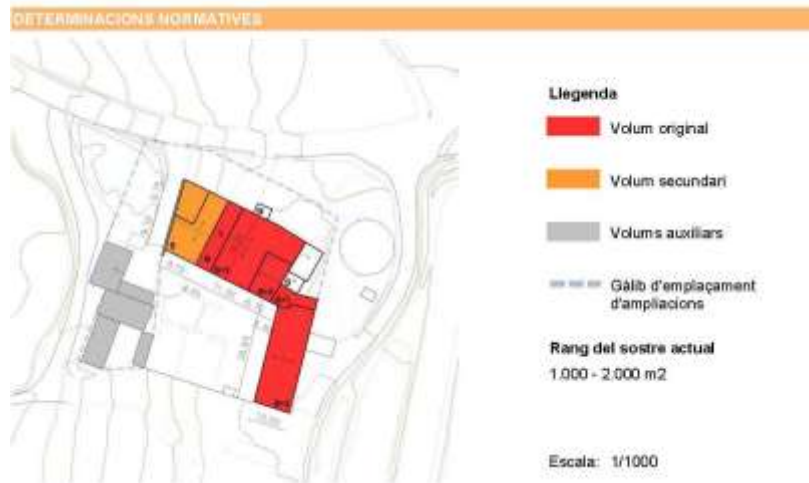
Diputació
Barcelona

Servei d'Urbanisme

Àrea de Territori i Sostenibilitat

Recurs Tècnic en Planejament urbanístic

Redacció de plans especials o catàlegs de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable

Reflexions a manera de conclusió

La competència de protecció correspon principalment a la Generalitat.

- ❖ **Patrimoni moble, Patrimoni immoble (BCIN), Patrimoni immaterial...**
- ❖ **Arqueologia**
- ❖ **Espais Naturals (supramunicipals)**
- ❖ **Arbres singulars**

Però els ajuntaments disposen de 2 instruments propis de protecció

- ❖ **Catàlegs de béns a protegir en el marc del planejament urbanístic (patrimoni cultural i natural)**
- ❖ **Bens Culturals d'Interès Local (BCIL). Art. 17 de la LPCC (béns immobles; patrimoni cultural)**

Els ajuntaments no tenen obligacions específiques però d'acord amb la LRL, poden assumir competències complementàries, voluntàries.

També per la via de la delegació de la competència -prevista a la LRL-

Es recomanable que els ajuntaments assumeixin responsabilitats en patrimoni cultural, en general

- ❖ **Catàlegs de protecció**
- ❖ **Departaments propis o museus municipals**

GRÀCIES PER LA VOSTRA ATENCIÓ

menendezpf@diba.cat

**Diputació
Barcelona**

Oficina del Patrimoni Cultural
C. Urgell, 187 - 08036 BARCELONA
<http://www.diba.cat/opc/>
o.patrimonic@diba.cat

